

Nr 130.

Av herr **Weibull m. fl.**, om fastställande av licensavgifter för införsel av vissa slag utav frö.

I underdånig skrivelse av den 27 aug. 1922 angående anslagsäskanden till årets riksdag har lantbruksstyrelsen hemställt, att åtgärder måtte vidtagas i syfte att till bestridande av anläggningskostnader för en statens centrala frökontrollanstalt måtte för budgetåret 1923—1924 finnas tillgängligt ett belopp av 235,000 kronor.

I tidigare skrivelse av den 29 maj s. å. har lantbruksstyrelsen såsom sin mening uttalat, att synnerligen beaktansvärda skäl förebragts för att genom importavgifter på vissa fröslag åvägabringa erforderliga medel för genomförandet av den föreslagna omorganisationen, varigenom det svenska jordbruket, till vars fromma omorganisationen skedde, självt finge bära kostnaden därför.

I statsverkspropositionen erinras om att vid anmälan den 24 november 1922 av lantbruksstyrelsens framställningar i ärendet Kungl. Maj:t, under förklarande att Kungl. Maj:t framdeles ville taga under övervägande de vidare åtgärder, som i framställningarnas syfte kunde finnas erforderliga och lämpliga, funnit framställningarna för det dåvarande icke föranleda vidare Kungl. Maj:ts åtgärd, än att Kungl. Maj:t den 24 november 1922 utfärdat kungörelse angående ändrad lydelse av föreskrifterna om färgning av frö vid införsel till landet.

Slutligen meddelar Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen, att Kungl. Maj:t med hänsyn till det statsfinansiella läget icke funnit lämpligt framlägga anslagsäskande till årets riksdag för nämnda syftes tillgodoseende.

De skäl, som hava föranlett lantbruksstyrelsen att hemställa om upprättande av en central frökontrollanstalt, angående vilka skäl vi hänvisa till lantbruksstyrelsens i trycket utgivna Förslag angående omorganisationen av frökontrollverksamheten m. m. (Statens offentliga utredningar Bihang till riksdagens protokoll 1923. 4 saml. 41 häft. (Nr 130—132.)

1922: 25, Jordbruksdepartementet) ha synts oss så bärkraftiga, att de statsfinansiella skäl, som förebragts mot en dylik central frökontrollanstalts omedelbara upprättande, icke böra rimligen stå hindrande i vägen för realiserandet av en för hela vår växtodling livsviktig anordning. Så mycket mindre har denna synpunkt av oss kunnat anses utslagsgivande, som vi i likhet med lantbruksstyrelsen förmena, att denna frökontrollanstalt, därest vissa licensavgifter påläggas vissa importerade fröslag, skall kunna komma till stånd utan anlitande av direkt statsanslag. I denna vår uppfattning ha vi ytterligare styrkts genom de instämmanden, som kommit detta lantbruksstyrelsens uppslag till del i utlåtanden från ett större antal speciellt jordbrukssakkunniga myndigheter.

Påläggandet av dylika licensavgifter synes oss emellertid gagneligt icke endast från den mera tillfälliga synpunkten, att därigenom under nuvarande tryckta finansläge skulle kunna erhållas medel för en omedelbar modernisering av frökontrollen i landet, utan även oundgängligen påkallas av omsorgen om vidmakthållandet av produktionsförmågan hos landets växtodling.

Ett riksintresse av alldeles särskild betydelse är härvidlag att våra frökonsumenter d. v. s. Sveriges samtliga jordbrukare tillförsäkras ett för landets olika förhållanden fullt lämpligt odlingsmaterial.

Det är ett allbekant faktum, att för den svenska spannmålsodlingen numera så gott som uteslutande inhemska sorter och stammar användas. Endast undantagsvis torde någon utländsk sort odlas. Att utvecklingen gått dithän beror framför allt därpå, att vår växtförädlingsverksamhet frambragt sorter med mycket högt odlingsvärde, anpassade efter de odlingsbetingelser, som råda i vårt land, och därför genom hårdighet och andra egenskaper långt överlägsna sådana från länder med helt andra klimatiska betingelser.

Ifråga om vallväxter är det en känd sak, att våra gamla svenska lant-sorter rödklöver, alsike och timotej besitta en avkastningsförmåga, hårdighet och varaktighet, som vida överträffar från utlandet importerad vara. Därtill kommer att våra växtförädlingsanstalter även ifråga om denna grupp bedrivit ett framgångsrikt arbete på framställandet av rikt givande sorter. Enahanda är förhållandet med rotfruktsutsädet. Liksom beträffande spannmål kan man alltså utan överdrift säga, att av vallväxter och rotfrukter äro våra inhemska stammar obetingat mest odlingsvärda och utgöra det bästa underlaget för rik och säker skörd.

Emellertid råder så snart det gäller anskaffandet av vall- och rotfruktsutsäden helt andra förhållanden än beträffande spannmålsutsäde.

Trots erfarenhetens och de jämförande försökens samstämmiga vittnesbörd om att frö av utländskt ursprung eller av dålig stam ofta lämnar endast en bråkdel av den skörd, som frö av bästa svenska stam kan giva, importeras årligen betydande kvantiteter utsäden av nämnda växtgrupper och finna på grund av sitt billiga pris avsättning. Även om jordbrukarna i viss mån äro medvetna om det inhemska utsädets överlägsenhet, förhåller det sig nog tyvärr så, att i många fall utsädesinköpet göres enbart till en prisfråga. Vad särskilt beträffar vår viktigaste vallväxt, senväxt svensk rödklöver, för vilken någon fullvärdig ersättning från utlandet icke kan erhållas, så kommer otvivelaktigt den s. k. tidiga schlesiska rödklövern, vars fröodling bedrivs i länder med låg valuta, på dess bekostnad vinna avsevärt ökad terräng icke blott inom landets sydligaste delar, där den på grund av frånvaron av naturliga beten kan anses ha ett visst existensberättigande, utan jämväl i mellersta och norra Sverige, där dess vinterhårdighet är otillfredsställande och där den på grund av sitt växtsätt icke är passande. Då vårt lands vallareal torde uppgå till c:a 1,300,000 har och då enligt vad medeltalet av i mellersta och norra Sverige utförda officiella försök ge vid handen en minskning av höskörden till minst 60 % vid begagnandet av den schlesiska klövern som utsäde är att förutse, inses lätt, vilka stora ekonomiska värden, som stå på spel, om den utländska klövern vinner ovan angivna spridning i vårt land. Enahanda är förhållandet med olika härstamningar av timotej och övriga fleråriga gräs.

Den vinst, som vid import av utsädesfrö tillfaller det rena handelsintresset, synes oss i detta fallet mera oberättigad än vanligt. Den ernås såsom visats i många fall på bekostnad av den svenska växtodlingen, men därtill kommer att importen, därest den äger rum utan avgifter, utövar en så pristryckande inverkan på den svenskodlade frövaran, att produktionspriset ej kan erhållas. Den inhemska växtförädlingen arbetar i nuvarande stund under mer än bekymmersamma förhållanden, ja, hotas av undergång genom konkurrensen med i förhållande till den inhemska utsädesproduktionen mindervärdigt importerat frö, som kan säljas till så billiga priser, att den svenska jordbrukaren under nuvarande tryckta tider faller för frestelsen att köpa dylikt på bekostnad icke allenast av sin egen välförstådda ekonomiska fördel utan även på bekostnad av landets skörd i dess helhet. Till belysande av betydelsen av växtförädlingen må det vara till fyllest att citera vårt lands förnämsta expert på den tillämpade botaniska ärftlighetsforskningens område, Professor Herman Nilsson-Ehle, som i en i januari 1919 utgiven broschyr yttrar följande:

»Vilka ekonomiska värden, som rationell förädling av våra lantbruksväxter innebär, inses bäst vid en totalöverblick. Den svenska skördens årliga värde uppgick vid normala prisförhållanden före kristiden till ungefär en miljard kronor. En höjning av avkastningen med 10 % genom nya, förbättrade sorter utgör således för landet en årlig vinst av hundra miljoner (100,000,000) kronor.

Särskilt att beakta därvid är dessutom, att de resultat med hänsyn till ökad avkastning o. s. v., som den rationella växtförädlingen åstadkommer, vinnas uteslutande genom förbättring av de *ärftliga* egenskaperna. Detta innebär i ekonomiskt avseende det utomordentligt viktiga sakförhållandet, att de framsteg, som en gång vinnas med avseende på kulturväxternas beskaffenhet, sedan allt framgent förbli bestående. *En sådan permanent förbättring av landets odlingsmaterial utgör därför i verkligheten ett kapitalförvärv, en ökning av landets nationalförmögenhet.* Om skördens årliga värde ökas med 100 miljoner kronor genom förbättrat odlingsmaterial, har därmed således gjorts ett kapitalförvärv för landet så stort som motsvarar en ränta om 100 miljoner kronor, d. v. s. efter 5 % ränta *ett kapitalförvärv av två miljarder kronor.*

Vid ovanstående kalkyler hava dock hittills endast lantbruksväxterna tagits med i räkningen. Ofantligt mycket är emellertid också att göra genom förädling hos *trädgårdsväxterna*, vilka år efter år komma att spela en allt större roll för vårt land. Hos dessa växter har en rationell och i vederbörlig omfattning bedriven förädling ännu knappast mer än påbörjats i vårt land.»

I anslutning till vad ovan anförts få vi hemställa att riksdagen måtte besluta,

att vid införsel till riket av följande under tulltaxan Nr 90 fallande fröslag nämligen: alsikeklöver, vitklöver, humlelucern, hundäxing, ängssvingel, renlost, italienskt rajgräs, engelskt rajgräs, foderbetsfrö, sockerbetsfrö, rödbetsfrö, rovför, kålrotsfrö, kålfrö, morotsfrö (även trädgårdsmorot) åsättas en licensavgift av 30 öre pr kg. samt att vid införsel till riket av rödklöver, fallande under tulltaxan nr 89, ävensom timotej, fallande under tulltaxan nr 88, åsättas en licensavgift av 20 öre pr kg.

Stockholm den 18 januari 1923.

<i>Harry Weibull.</i>	<i>Dan Poppus.</i>	<i>Swen Jönsson.</i>
<i>Emil Gustafson.</i>	<i>Ola Jeppsson.</i>	<i>Th. Hansén.</i>
<i>A. W. Lundén.</i>	<i>P. S. Hedlund.</i>	<i>John Jönsson,</i> Boa.
<i>P. M. Olsson.</i>	<i>David Pettersson.</i>	<i>A. Henrikson.</i>
<i>Emil Bengtsson.</i>	<i>Herman Andersson.</i>	<i>Janne Nilsson,</i> Hörby.